

ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑΤΑ: ΚΑΣΤΡΟ Ή ΦΕΝΑΚΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ; (του Δημοσθένη Κυριαζή)

✘ Μέχρι πρόσφατα η συντριπτική πλειοψηφία των πολιτών, των πολιτικών και των ειδημόνων θεωρούσε τα Δημοψηφίσματα ως κορυφαία πράξη δημοκρατίας, ηθικής και ορθολογισμού· θεωρούσε ότι είναι το κάστρο της δημοκρατίας για τις κρίσιμες και μεγάλες αποφάσεις, για τις δύσκολες στιγμές.

Αυτή η θεώρηση εδράζεται στη λογική και στην ηθική της χιλιόχρονης κουλτούρας των Ελλήνων αλλά και στο ότι η πραγματοποίηση δημοψηφισμάτων προβλέπεται τόσο στο Σύνταγμα της Ελλάδας, όσο και στα Συντάγματα σχεδόν όλων των άλλων Δημοκρατιών.

Η περί των δημοψηφισμάτων άποψη, που βεβαίως συνιστά δόγμα, θεωρήθηκε σαν κάτι το προφανές και αυταπόδεικτο και για αυτό δεν έχουν διατυπωθεί ενστάσεις για τον ορθολογισμό και την ηθική, για τη σκοπιμότητα των δημοψηφισμάτων.

Ενστάσεις έχουν διατυπωθεί για την εφικτότητα, για τις αντικειμενικές δυσχέρειες δηλαδή πραγματοποίησης των δημοψηφισμάτων. Οι λογικές αυτές ενστάσεις συνοψίζονται: στη δυσχέρεια ενημέρωσης και στον κίνδυνο δημαγωγίας των πολιτών, αλλά κυρίως στο μεγάλο άμεσο και έμμεσο κόστος πραγματοποίησης ενός δημοψηφίσματος.

Στις μέρες μας, στην εποχή της ψηφιακής τεχνολογίας και της κοινωνίας της πληροφορίας, άρχισε να γίνεται κατανοητό ότι οι προαναφερθείσες αντικειμενικές δυσχέρειες των δημοψηφισμάτων μπορούν να μειωθούν δραστικά με τη χρήση της τεχνολογίας του Ιντερνέτ, που διασφαλίζει χαμηλό κόστος και εύκολη πρόσβαση στις απόψεις όχι μόνο όλων των πολιτικών αλλά και των πολιτών.

Οι λόγοι συνεπώς αποφυγής των δημοψηφισμάτων, έπαψαν να ισχύουν. Σήμερα είναι, λειτουργικά και οικονομικά, εφικτή η πραγματοποίηση δημοψηφισμάτων με πολλαπλάσια συχνότητα από αυτή του παρελθόντος.

Χρήσιμο είναι να θυμίσουμε ότι μέχρι σήμερα η υπόψη συχνότητα ήταν ένα δημοψήφισμα κάθε τριάντα περίπου χρόνια. Με τη χρήση όμως της τεχνολογίας και – προφανώς- την πραγματοποίηση κατάλληλων θεσμικών ρυθμίσεων, η συχνότητα θα μπορούσε να είναι πολλαπλάσια (πχ 30πλάσια δηλαδή ένα δημοψήφισμα το χρόνο).

Με την παραπάνω αλλαγή, το δόγμα «**Αφέντης είναι ο Λαός**», για το οποίο κανένας δεν διατυπώνει αντιρρήσεις, θα αρχίσει να ισχύει όχι μονάχα στα λόγια αλλά και στην πράξη. Στην πράξη σήμερα δεν εφαρμόζεται αυτό το δόγμα, αλλά το παράλογο, υποκριτικό και ανήθικο δόγμα: «**Αφέντης είναι ο Λαός, αρκεί να μη διαφεντεύει**».

Από τη στιγμή που οι πολίτες άρχισαν να βιώνουν τις δυνατότητες της νέας τεχνολογίας και να αντιλαμβάνονται ότι αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί, εκτός από τους τόσους και τόσους τομείς που ήδη χρησιμοποιείται (έρευνα, παιδεία, παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών, διοίκηση, δημόσια και εθνική ασφάλεια, ιατρική ...) και στον τομέα της συμμετοχής των πολιτών στη λήψη των μεγάλων αποφάσεων, στην άσκηση δηλαδή πραγματικής εξουσίας, άρχισαν να διατυπώνονται και να δημοσιοποιούνται ενστάσεις και απόψεις, όχι για την εφικτότητα, αλλά για τον ορθολογισμό και την ηθική, των δημοψηφισμάτων.

Κατά τις απόψεις αυτές: τα δημοψηφίσματα είναι «**η φενάκη της Δημοκρατίας**», αποτελούν «**το δεσποτισμό της πλειοψηφίας**» και ακόμη ότι «**τα ατομικά δικαιώματα και οι πολιτικές ελευθερίες δεν είναι δυνατόν να υπόκεινται στη λαϊκή ετυμηγορία**».

Σημαντικό επίσης είναι ότι η δημοσιοποίηση τέτοιων απόψεων συνοδεύεται κατά κανόνα με **δογματική τεκμηρίωση**, με αναφορά δηλαδή στις απόψεις κάποιων άλλων που είναι, ή νομίζουμε ότι είναι, ειδήμονες με σοφία και αντικειμενικότητα.

Τέτοιες απόψεις συνήθως έχουν ορθολογισμό στο σκεπτικό τους αλλά λαθεμένο συμπέρασμα. Το λάθος στο συμπέρασμα δημιουργείται με την –σκοπίμη ή τυχαία – παράλειψη αξιολόγησης της δυνατότητας των δημοψηφισμάτων να δομούν αποφάσεις με απλή, αυξημένη ή πολύ αυξημένη πλειοψηφία, πρακτική που, ως γνωστό, ισχύει στις ψηφοφορίες των βουλευτών για τροποποιήσεις του Συντάγματος ή την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Το συμπέρασμα είναι ότι με θεσμοθέτηση της κατάλληλης πλειοψηφίας μπορεί να υπερβούμε τον κίνδυνο του δεσποτισμού της πλειοψηφίας και την «ανάγκη» περιορισμού της λαϊκής ετυμηγορίας.

Η άποψη ότι «τα ατομικά δικαιώματα και οι ατομικές ελευθερίες δεν υπόκεινται στη λαϊκή ετυμηγορία», είναι τουλάχιστον αντιφατική – αν όχι παράλογη – γιατί στην ουσία υποστηρίζει ότι η ελευθερία των πολιτών προστατεύεται όχι από τους ίδιους τους πολίτες, αλλά «από ένα μεγάλο αδελφό ή έστω από μεγάλους αδελφούς» που έχουν ξεχωριστές ηθικές και πνευματικές δυνάμεις. Είναι όμως αυτό Δημοκρατία ; Είναι όμως αυτό το πνεύμα του 114 ;

Από τα δημοψηφίσματα δεν κινδυνεύουν οι ελευθερίες και τα δικαιώματα των πολιτών. Εκείνα που πράγματι κινδυνεύουν είναι η αυθαιρεσία και η αλαζονεία του κατεστημένου της πάσης μορφής εξουσίας (πολιτικής, κομματικής, οικονομικής, πνευματικής, συντεχνιακής). Ο κάθε πολίτης έχει το δικαίωμα αλλά και την υποχρέωση να δομήσει την δική του άποψη για τα δημοψηφίσματα χωρίς να καταφύγει σε δογματισμούς και πολύπλοκους συλλογισμούς.

Τα δημοψηφίσματα είναι το θεμέλιο της δημοκρατίας του αρχαιοελληνικού πνεύματος, του οποίου κληρονόμοι είναι οι άνθρωποι όλου του κόσμου και όχι μόνο εμείς οι νεότεροι Έλληνες ή κάποια ομάδα από μας

Η εκχώρηση συνεπώς αυτής της κληρονομιάς σε ανθρώπους ακροδεξιών αντιλήψεων δεν είναι μόνο μια άδικη και παράλογη πράξη αλλά κατά βάθος είναι μία πράξη ηθικής στήριξης των ακροδεξιών κινήματων.

09 Φεβρουαρίου 2010,

Γράφει ο Δημοσθένης Κυριαζής

Φυσικός & Ηλεκτρονικός

Πρώην Γενικός Διευθυντής Αναπτύξεως του ΟΤΕ